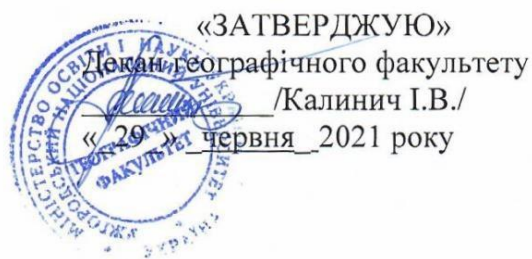


**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**



**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ГЕОГРАФІЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ»**

Рівень вищої освіти	<b>перший (бакалаврський)</b>
Галузь знань	<b>01 “Освіта/Педагогіка”</b>
Спеціальність	<b>014 “Середня освіта”</b>
Предметна спеціальність	<b>014.07 “Середня освіта. Географія ”</b>
Освітня програма	<b>Географія</b>
Статус дисципліни	<b>вибіркова</b>
Мова навчання	<b>українська</b>

<b>Назва курсу</b>	Географія Карпатського регіону
<b>Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна</b>	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
<b>Галузь знань, шифр та назва спеціальності, предметної спеціальності</b>	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
<b>Викладачі курсу</b>	Салюк Мар'яна Романівна
<b>Профайл викладачів</b>	<a href="https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff">https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff</a>
<b>E-mail</b>	<a href="mailto:maryana.salyuk@uzhnu.edu.ua">maryana.salyuk@uzhnu.edu.ua</a>
<b>Сторінка курсу в Moodle</b>	<a href="https://e-learn.uzhnu.edu.ua/user/view.php?id=225&amp;course=795">https://e-learn.uzhnu.edu.ua/user/view.php?id=225&amp;course=795</a>
<b>Мова викладання</b>	Українська
<b>Тривалість курсу</b>	4 кредитів ЄКТС / 120 годин
<b>Обсяг курсу</b>	60 годин – аудиторні заняття (36 годин лекційні, 24 години практичні заняття); 60 годин – самостійна робота студента.
<b>Формат курсу</b>	Очний. Проведення лекцій, практичних робіт, консультацій тощо.
<b>Анотація до курсу</b>	Курс «Географія Карпатського регіону» є важливим в циклі наук про Землю. Завдання курсу є: <ul style="list-style-type: none"> <li>- пізнання об'єкту, предмету, структури та зв'язків географії Карпатського регіону із суміжними науки географічного циклу;</li> <li>- здатність аналізувати природно-географічне, суспільно-географічне та геополітичне положення регіону;</li> <li>- розуміти теоретичні та практичні проблеми демографічної ситуації регіону, сучасний стан працересурсного потенціалу;</li> <li>- здатність аналізувати природно-ресурсний потенціал та господарську спеціалізацію регіону;</li> <li>- встановлення місця та ролі Карпатського регіону у системі інших районів нашої держави;</li> <li>- уявлення про цілі та завдання регіонального аналізу як складової частини регіональної політики і регіонального розвитку.</li> </ul>
<b>Ключові слова</b>	Географія, Карпатський регіон, природні ресурси, корисні копалини, земельні ресурси, господарство Карпатського регіону, населення.
<b>Мета та цілі курсу</b>	Метою вивчення навчальної дисципліни « <b>Географія Карпатського регіону</b> » є вивчення природно-ресурсного потенціалу регіону, щодо вирішення теоретичних і практичних питань розвитку господарства і науки, дослідження економічного потенціалу, стану, структури і перспектив розвитку в контексті інших регіонів України; розширити у майбутніх бакалаврів знання про геоситуацію в Карпатському регіоні. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: <b>ЗК 2.</b> Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

	<p>техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p><b>ЗК 3.</b> Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p><b>ЗК 4.</b> Здатність працювати в команді.</p> <p><b>ЗК 5.</b> Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p><b>ЗК 7.</b> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p><b>ЗК 8.</b> Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p><b>ЗК 9.</b> Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p><b>ЗК 10.</b> Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p><b>ФК 1.</b> Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p><b>ПК 2.</b> Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).</p> <p><b>ПК 3.</b> Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.</p> <p><b>ПК 4.</b> Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.</p> <p><b>ПК 6.</b> Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.</p>
<p><b>Пререквізити курсу</b></p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів освітньої програми «Географія»: ОК 2.9 “ Фізична географія материків та океанів і методика її навчання”;</p> <p>ОК 2.11 “ Основи суспільної географії ”;</p> <p>ОК 2.12 “ Регіональна економічна у соціальна географія”.</p>
<p><b>Очікувані результати навчання</b></p>	<p>У процесі вивчення курсу здобувач повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- особливості природно-географічного та геополітичного положення регіону;</li> <li>- причинно-наслідкові зв'язки природно-ресурсного потенціалу з особливостями розвитку регіону;</li> <li>- природний, ресурсний, працересурсний та господарський потенціал регіону;</li> <li>- особливості демографічної ситуації та демографічної політики;</li> <li>- найбільш характерні риси розвитку господарського комплексу регіону;</li> <li>- об'єкти природно-заповідного фонду. РН 1, 13, 15, 19, 21</li> </ul> <p>Володіти і уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- теоретичними та методологічними основами курсу;</li> <li>- підходами до вивчення складних взаємозв'язків природи і людини в межах Карпатського регіону;</li> <li>- методами і методологією регіонального аналізу;</li> <li>- характеризувати проблеми та перспективи розвитку цього регіону;</li> <li>- характеризувати економічні й екологічні проблеми регіону, а також встановити спільні і відмінні риси розвитку господарства окремих областей регіону;</li> <li>- визначати спектри регіональних геоекологічних проблем; визначати шляхи вирішення геоекологічних проблем;</li> <li>- проводити оцінку геопросторової ситуації на регіональному рівні. РН 1, 5, 14, 15, 16, 18, 21</li> </ul>

<p><b>Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b></p>	<p>Словесні методи – лекція, бесіда, диспут.  Наочні методи – виконання практичних робіт, усне опитування на практичних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати.  Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою здобувачів.  Інтегровані (універсальні) методи.  Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль.</p>
<p><b>Необхідне обладнання</b></p>	<p>Технічні засоби: дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, комплексні контрольні роботи; презентації тощо); технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред’явлення дидактичного матеріалу; - пакети завдань для модульного та підсумкового контролю; система віртуального навчання «Moodle»; офісні додатки; сервіс Google Meet.  Обладнання: Фізико-географічна карта світу, атласи, контурні карти.</p>
<p><b>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</b></p>	<p>Поточний контроль для змістового модуля № 1 включає виконання 6-ти практичних робіт, за якісне виконання і захист яких можна максимально отримати 45 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки реферату (максимальна оцінка 10 балів) та написання модульної контрольної роботи, для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 45 балів.  Змістовий модуль № 2 включає виконання 5-ти практичних робіт, за виконання і захист яких можна максимально отримати 45 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки презентації (максимальна оцінка 10 балів) та написання модульної контрольної роботи (три теоретичні питання), яка максимально оцінюється у 45 балів.  Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються. Здобувачі, які не були присутні (з поважних причин) також повинні скласти модульну контрольну роботу протягом двох тижнів.  Під час другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо здобувач набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами підсумкового модульного контролю.  Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю усна.  Якщо здобувач за результатами підсумкового модульного контролю набрав 60 і більше балів, а на заліку отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з’ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання. Під час відповіді на питання враховується чіткість, логічність і послідовність викладу матеріалу, культура мовлення, уміння аналізувати, порівнювати, робити узагальнення та висновки.  Критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.</p>

<b>Шкала оцінювання: національна та ECTS</b>			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<b>Підсумковий контроль, форма</b>	Залік у формі усної перевірки знань		
<b>Зміст курсу</b>	<p style="text-align: center;"><i>Змістовий модуль 1.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Особливості географічного середовища в Карпатському регіоні.</i></p> <p>Тема 1. Географія Карпатського регіону в системі географічних наук. Геополітичне положення. Об'єкт, предмет, завдання, мета та методи вивчення курсу. Формування території Карпатського регіону. Адміністративно-територіальний устрій. Геополітичне положення.</p> <p>Тема 2. Історія становлення й основні чинники вивчення географії Карпатського регіону. Розвиток комплексних досліджень у Карпатському регіоні. Основні чинники вивчення сучасної географії Карпатського регіону. Формування території краю та адміністративно-територіальний поділ. Геополітичне положення Карпатського регіону.</p> <p>Тема 3. Геологічна будова Карпатського регіону. Геологічна будова та стратиграфія. Палеогеографія краю. Етапи геологічної історії. Четвертинні відклади. Сейсмічність.</p> <p>Тема 4. Корисні копалини. Геоморфологічна характеристика. Паливні корисні копалини. Металеві корисні копалини. Неметалеві корисні копалини. Геоморфологічна будова Волино-Поділля. Геоморфологічна будова Українських Карпат. Основні форми рельєфу</p> <p>Тема 5. Кліматичні особливості Карпатського регіону. Основні кліматоутворюючі чинники регіону. Метеорологічні характеристики. Мікрокліматична регіоналізація. Кліматичне районування Карпатського регіону. Небезпечні атмосферні явища.</p> <p>Тема 6. Гідрологічні умови та водні ресурси. Загальна характеристика гідрологічної мережі. Внутрішні води. Підземні води.</p> <p>Тема 7. Ґрунтовий покрив та земельні ресурси. Походження ґрунтів. Характеристика ґрунтового покриву. Ґрунтово-географічне районування. Структура земельних ресурсів регіону.</p> <p>Тема 8. Рослинний і тваринний світ. Рослинний покрив. Геоботанічне та флористичне районування. Тваринний світ. Зоогеографічне районування. Ландшафтна структура.</p>		

	<p>Тема 9. Ландшафтне різноманіття. Фізико-географічне районування Карпатського регіону. Класифікація ПТК. Фізико-географічне районування території. Географічні проблеми раціонального використання природних ресурсів.</p> <p style="text-align: center;"><i>Змістовий модуль 2. Соціально-економічний розвиток Карпатського регіону.</i></p> <p>Тема 10. Природоохоронні території Карпатського регіону. Природні заповідники. Біосферні заповідники. Національні природні парки.</p> <p>Тема 11-13. Населення та працересурсний потенціал. Природний та механічний рух населення. Розселення населення. Національний склад населення. Трудові ресурси.</p> <p>Тема 14-17. Господарський комплекс Карпатського регіону. Загальна характеристика промисловості. Агропромисловий комплекс. Транспортна система та інфраструктура регіону. Науково-технічний потенціал.</p> <p>Тема 18. Рекреаційно-туристичний комплекс – важлива складова господарства Карпатського регіону. Рекреаційні ресурси Карпатського регіону. Санаторії, курорти, туристичні комплекси. Інфраструктурна розбудова туристичного комплексу Карпатського регіону.</p>
<p><b>Література для вивчення дисципліни</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>Основна література</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с.</li> <li>2. Дністрянський М.С. Етнополітична географія України: проблеми, теорії, методології, практики. Львів. – 2006.</li> <li>3. Байцар А. Л. Фізична географія України : навчально-методичний посібник / А. Л. Байцар. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 354 с.</li> <li>4. Маринич О. М. Фізична географія України : підручник / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2006. – 511 с.</li> <li>5. Руденко В. П. Географія природо-ресурсного потенціалу України. У 3-х част. : підручник. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.</li> <li>6. Методичні матеріали до вивчення курсу “Географія Карпатського регіону” / М. Салюк, М. Микита, Ужгород: Видав. УжНУ “Говерла”, 2017. – 76 с.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Допоміжна література</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мельник А. Українські Карпати: еколого-ландшафтознавче дослідження. – Львів, 1999. – 286 с.</li> <li>2. Природа Українських Карпат / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1968. – 265 с.</li> <li>3. Заставний Ф.Д. Географія України. – Львів: Світ, 1990.</li> <li>4. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України.-К.: „Знання”-2003.</li> <li>5. Природа Закарпатської області / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів: ЛДУ, Вища школа, 1973.</li> <li>6. Природа Львівської області / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів: ЛДУ, Вища школа, 1979.</li> <li>7. Природа Івано-Франківської області / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів: ЛДУ, Вища школа, 1979.</li> <li>8. Природа Чернівецької області / Під ред. К.І. Геренчука. – Львів: ЛДУ, Вища школа, 1978.</li> <li>9. Природа України та її охорона. – К.: Політвидав України, 1975.</li> <li>10. Природа Украинской ССР. Растительный мир. – К.: Наук. думка, 1985.</li> <li>11. Гірські автомобільні дороги Українських Карпат: Аналіз пошкоджень паводком 1998 р. автомобільних доріг Закарпаття і рекомендації по попередженню руйнувань гірських автомобільних доріг Українських</li> </ol>

	<p>Карпат / Під ред. В.О. Герасимчука. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 272 с.)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>12. Гори і люди (в контексті сталого розвитку): Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Рахів-2002 -604 с.</li> <li>13. Гуцуляк Г., Андрійшин М. Система моніторингу земель Карпатського регіону України. – Косів, 1994. – 76 с.</li> <li>14. Дослідження сучасної геодинаміки Українських Карпат / Максимчук В.Ю., Кузнєцова В.Г., Вербицький Т.З. та ін. – К.: Наук. думка, 2005. – 256 с.</li> <li>15. Ковальчук І. Регіональний еколого-геоморфологічний аналіз. – Львів: Інститут українознавства, 1997. – 420 с.</li> <li>16. Косовець О.О., Самойленко Н.А. Катастрофічні гідрологічні явища на зламі століть в Українських Карпатах (Центральна геофізична обсерваторія, Київ, Україна).</li> <li>17. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. “Екологічні та соціально-економічні аспекти катастрофічних стихійних явищ у карпатському регіоні (повені, селі, зсуви)”.</li> <li>18. Перехрест С.М., Кочубей С.Г., Печковська О.М. Шкідливі стихійні явища в Українських Карпатах та засоби боротьби з ними. – К.: Наук. думка, 1971. – 197 с.</li> <li>19. Рудько Г., Адаменко О. Екологічний моніторинг геологічного середовища. – Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 2001. – 260 с.</li> <li>20. Рудько Г., Кравчук Я. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. – Львів, 2002. – 172 с.</li> <li>21. Kondracki J. Karpaty. – Warszawa, 1989. – 263 s.</li> </ol>
<p><b>Інформаційні ресурси</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="http://www.carpathians.org">http://www.carpathians.org</a></li> <li>2. <a href="http://www.franko.lviv.ua/rasd">http://www.franko.lviv.ua/rasd</a></li> <li>3. <a href="http://nd.water.usgs.gov/ukraine/index.html">http://nd.water.usgs.gov/ukraine/index.html</a></li> <li>4. <a href="http://www.ulrnc.org.ua/services/zakarpattia/inormation_ua">www.ulrnc.org.ua/services/zakarpattia/inormation_ua</a></li> <li>5. <a href="http://www.rec.hu/tisza">www.rec.hu/tisza</a></li> </ol>
<p><b>Питання для підсумкового контролю</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Об’єкт, предмет, завдання, мета та методи вивчення курсу “Географія Карпатського регіону”.</li> <li>2. Етапи географічного вивчення Карпатського регіону.</li> <li>3. Формування території Карпатського регіону та його адміністративно-територіальний поділ.</li> <li>4. Геополітичне положення Карпатського регіону.</li> <li>5. Палеогеографічна реконструкція Карпатського регіону.</li> <li>6. Охарактеризуйте основні складчасті споруди регіону.</li> <li>7. Геологічна будова Карпатського регіону .</li> <li>8. Геоморфологічна характеристика Карпатського регіону.</li> <li>9. Географія та використання корисних копалини регіону.</li> <li>10. Охарактеризуйте основні кліматоутворюючі чинники на території регіону.</li> <li>11. Метеорологічні елементи та кліматичні ресурси Карпатського регіону.</li> <li>12. небезпечні атмосферні явища на території регіону.</li> <li>13. Мікрокліматичні особливості територій в межах Карпатського регіону.</li> <li>14. Дайте характеристику поверхневих вод Карпатського регіону.</li> <li>15. Географія та раціональне використання підземних вод Карпатського регіону.</li> <li>16. Ґрунти Карпатського регіону, їх генеза та генетичні типи.</li> <li>17. Структура земельних ресурсів Карпатського регіону.</li> </ol>

18. Диференціація рослинного покриву і тваринного світу на рівнинних та гірських територіях регіону.
19. Геоботанічне та зоогеографічне районування Карпатського регіону.
20. Фізико-географічне районування Карпатського регіону.
21. Схарактеризуйте ландшафтні країни, зони та області Карпатського регіону.
22. Географічні проблеми раціонального використання природних ресурсів і охорони природи Карпатського регіону.
23. Регіональні особливості динаміки населення.
24. Трудові ресурси і зайнятість населення у Карпатському регіоні.
25. Національний та етнічний склад населення Карпатського регіону.
26. Порівняльна характеристика розміщення населення в межах Карпатського регіону.
27. Загальна характеристика господарства регіону.
28. Галузеві і міжгалузеві промислові комплекси Карпатського регіону.
29. Схарактеризуйте агропромисловий комплекс Карпатського регіону.
30. Транспортна система та інфраструктура Карпатського регіону.
31. Рекреаційні умови та ресурси Карпатського регіону.
32. Лікувально-курортне господарство та оздоровчо-спортивна рекреація.
33. Характеристика регіональних рекреаційних ресурсів Карпатського регіону.
34. Екологічні проблеми Карпатського регіону.
35. Природоохоронні заходи та організація управління природокористуванням у регіоні.
36. Зовнішньоекономічні зв'язки та інтеграція Карпатського регіону у європейську економіку.